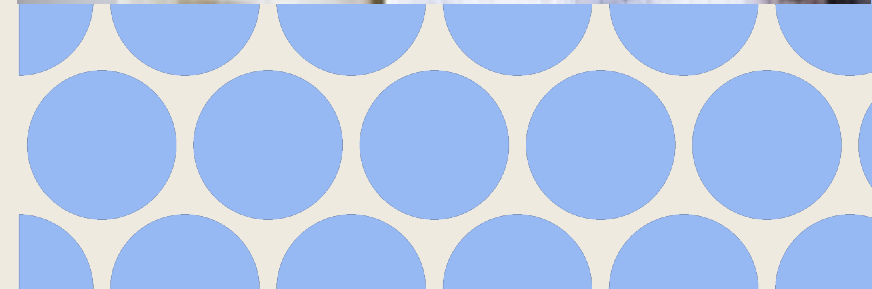

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kela-korvausten valinnanvapauskokeilun kehittäminen

Sanni Grahn-Laasonen
Sosiaaliturvaministeri
23.4.2026

Kokeilun nykyinen sisältö

- Kela-korvausten valinnanvapauskokeilu 65 vuotta täyttäneille on ollut käynnissä 1.9.2025 alkaen.
- Kokeilussa korvataan yleislääkärin vastaanottokäyntejä ja erikseen määriteltyjä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksia.
- Kela on asettanut korvattaville palveluille hintakatot. Asiakkaan omavastuu lääkärikäynnistä vastaa julkisen perusterveydenhuollon lääkärikäynnin asiakasmaksun enimmäismäärää (30,20 e vuonna 2026), ja loput kustannuksista korvataan Kela-korvauksilla. Tutkimusten kustannuksista korvataan 50 prosenttia enimmäishinnoista.
- Kokeilu on voimassa määräaikaisesti.

Kokeilun tavoitteet

- Valinnanvapauskokeilun tavoitteena on parantaa ikääntyvän väestön perusterveydenhuollon palveluiden saatavuutta
- Kokeilulla myös kehitetään yksityisen sairaanhoidon Kela-korvausjärjestelmää osana terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuutta. Kokeilussa pilotoidaan hintakattoa ensimmäistä kertaa.
- Kokeilulla vahvistetaan asiakkaiden valinnanvapautta, kun hoitavan lääkärin voi valita myös yksityisestä terveydenhuollosta ja mahdollistetaan nopea ensikontakti yleislääkəriin ilman edeltävää hoidon tarpeen arviointia.
- Valinnanvapauskokeilu kerää tietoa tulevaisuudessa tapahtuvaa terveydenhuoltojärjestelmän ja erityisesti perusterveydenhuollon kehittämistä varten.

Kokeilun käyttö

- Eläkeikäisten käynnit yksityisen sektorin yleislääkäripalveluissa lähes kaksinkertaistuivat kokeilun ensimmäisinä kuukausina. Kokeilun mukaisia yleislääkärikäyntejä on korvattu noin 16 000 kappaletta kuukausittain.
- Kokeilun yleislääkärikäynneistä korvauksia tähän mennessä saaneiden osuus Suomen 65 vuotta täyttäneestä väestöstä on 6,1 prosenttia. Noin joka 12. kohderyhmän lääkärikäynti toteutui loppuvuodesta 2025 kokeilun piirissä.

Kokeilun kehittäminen

- Valinnanvapauskokeilua laajennetaan lisäämällä siihen uusia palveluita. Muutosten tavoitteena on parantaa hoidon jatkuvuutta kokeilun piirissä sekä mahdollistaa useampien vaivojen hoitaminen kokonaisuudessaan kokeilun puitteissa.
- Kokeilun kehittäminen perustuu tähän mennessä kertyneisiin tilastotietoihin sekä palveluntuottajilta ja asiakkailta saatuihin palautteisiin.
- Päätetyt muutokset eivät lisää kokeilun kokonaiskustannuksia aiemmin budjetoituun nähden, sillä aiemmin toteutetulla laajuudella kaikki kokeiluun varatut varat eivät tule käytetyiksi.

Ehdotukset kokeilun kehittämiseksi

Sosiaali- ja
terveysministeriö

1. Tutkimusluettelon täydentäminen

- Ensi vaiheessa täydennetään kokeilussa korvattavien tutkimusten luetteloä saatujen palautteiden perusteella.
- Tutkimusluettelon laajentaminen edistäisi potilaan kokonaisvaltaista hoitamista kokeilun palveluiden piirissä.
- Tutkimusluettelon laajentaminen toteutetaan Kelan tekemällä päätöksellä. Täydennetyt tutkimusluettelon on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2026 alkaen.

2. Hallituksen esitys kokeilun laajentamisesta

- Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan hallituksen esitys, jolla kokeiluun ehdotetaan lisättäväksi fysioterapeutin vastaanottokäynti ilman lääkärin lähetettä sekä korotettaisiin korvattavien yleislääkärin vastaanottokäyntien vuotuista määrää.
- Lisäksi kokeilua ehdotetaan jatkettavaksi vuodella, eli vuoden 2028 loppuun saakka.
- Esitys annettaisiin syyskuussa 2026 ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta.

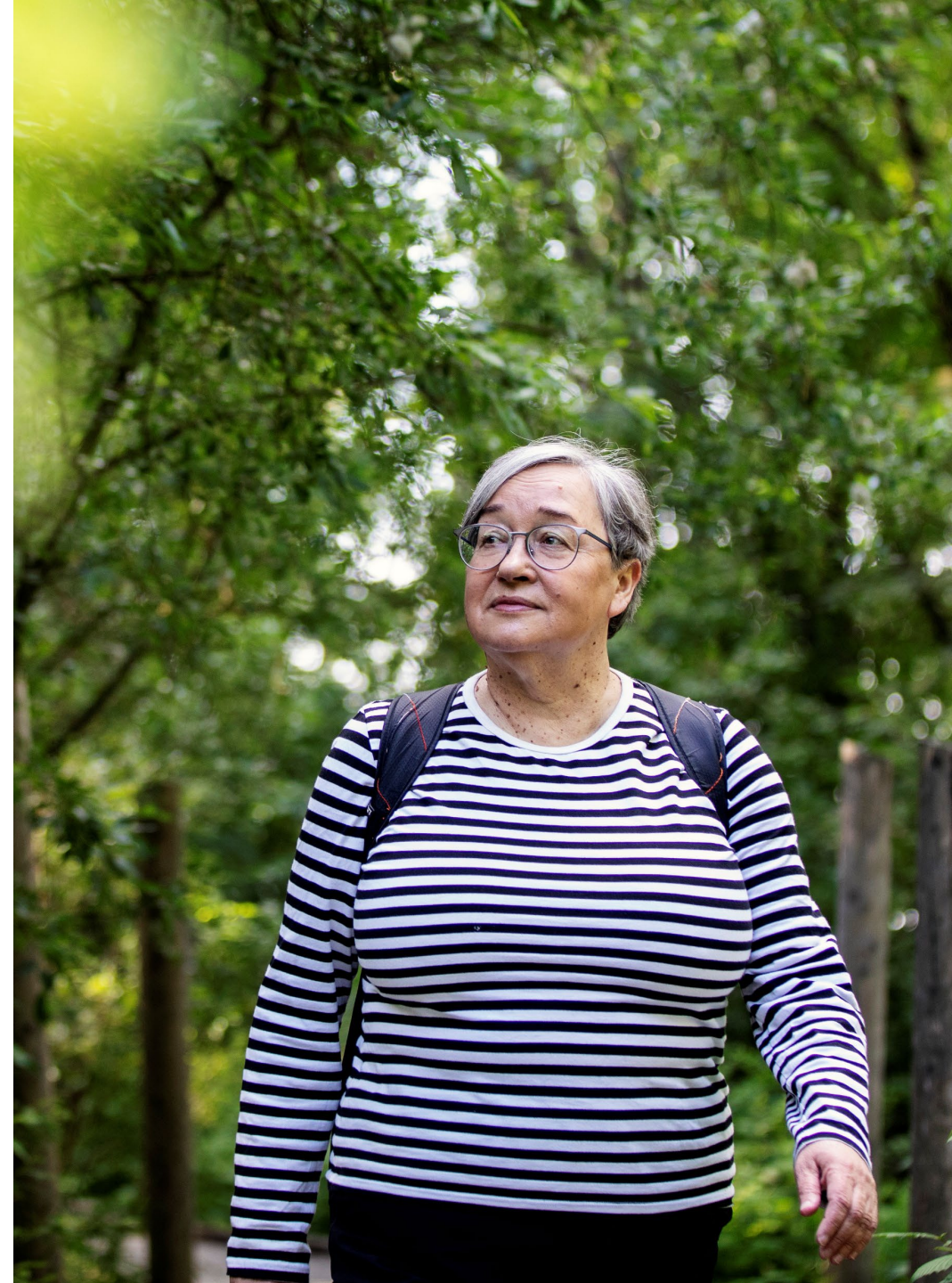

Fysioterapeutin suoravastaanotot

- Valinnanvapauskokeilua täydennettäisiin fysioterapeutin suoravastaanotoilla. 65 vuotta täyttänyt pääsisi siis fysioterapeutin vastaanotolle myös ilman lääkärin lähetettä.
- Fysioterapiakäyntejä korvattaisiin enintään 4 kalenterivuodessa. Käyntien omavastuuosuus vastaisi julkisen perusterveydenhuollon sarjakäynnin asiakasmaksun enimmäismäärää, joka on tänä vuonna 19,90 euroa. Loput käynnin kustannuksista korvattaisiin Kela-korvauksilla.
- Fysioterapeutin vastaanottokäynneille asetettaisiin hintakatto.
- Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat suurin yksittäinen sairausryhmä, jonka vuoksi kokeilua on hyödynnetty. Fysioterapian lisäämisellä kokeiluun tavoitellaan ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämistä ja edistämistä sekä turvallisen ja itsenäisen arjessa selviytymisen ja kotona asumisen tukemista.

Yleislääkärin vastaanottokäyntien vuotuisen käyntirajoituksen korottaminen

- Vuosina 2026 ja 2027 kokeilussa korvataan voimassa olevan lainsäädännön mukaan enintään 3 yleislääkärin vastaanottokäyntiä kalenterivuodessa.
- Käyntirajoitusta esitetään korotettavaksi 6 kertaan kalenterivuodessa.
- Käyntirajoituksen korottaminen mahdollistaisi omalääkärin yksityisestä terveydenhuollosta valtaosalle kokeilun kohderyhmän asiakkaista, mikä voisi parantaa hoidon jatkuvuutta.

Kela|Fpa[®]

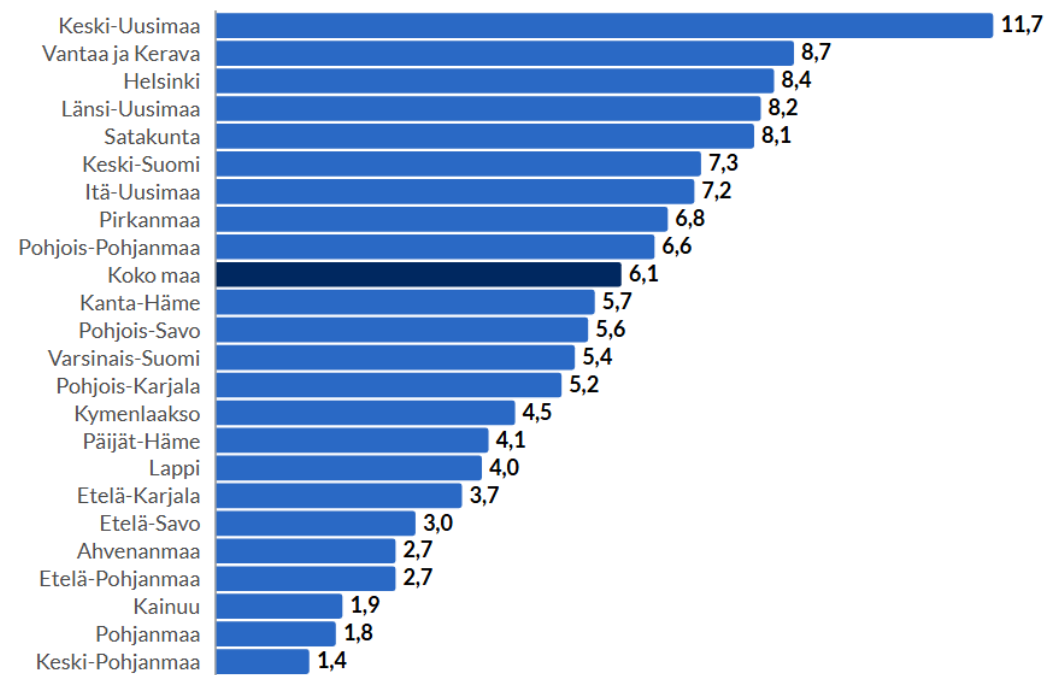
Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

65 vuotta täyttäneiden
valinnanvapauskokeilun ensimmäisiä
tuloksia

Kokeilua on käyttänyt 6,1 % 65 v. täyttäneistä ajalla syyskuu 2025 – maaliskuu 2026

- Valinnanvapauskokeilusta on helmikuun 2026 loppuun mennessä saanut korvausta **81 894 asiakasta** eli **6,1 % 65 vuotta täyttäneestä väestöstä**.
- Asiakkaista **59,6 % on naisia**, ja palveluja käytetään **sitä enemmän, mitä nuorempia** asiakkaat ovat.
- Palvelukäytössä on huomattavia **alueellisia eroja**

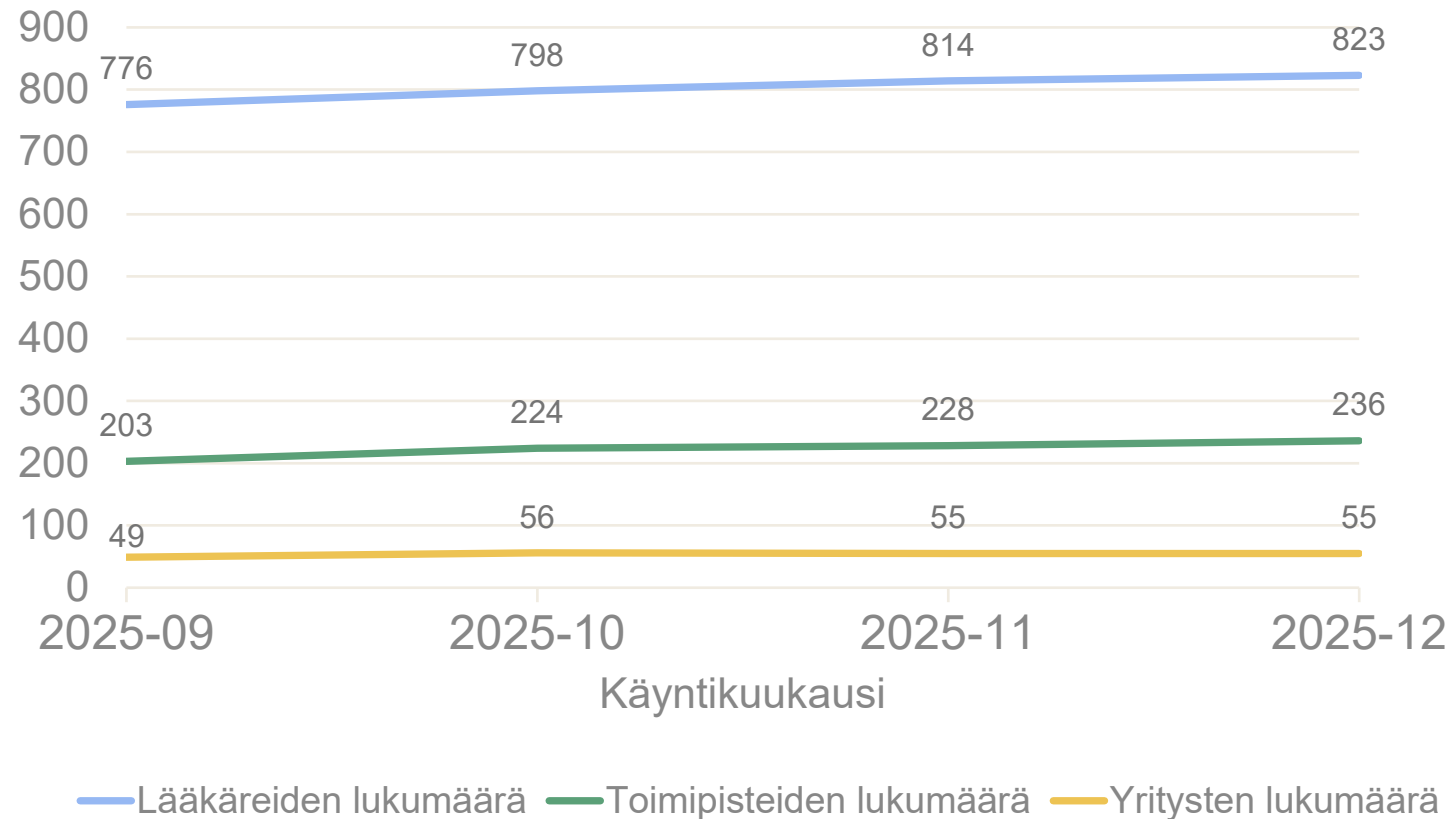
Valinnanvapauskokeilun korvausten saajat hyvinvointialueittain, osuus samanikäisestä väestöstä (%), syyskuu 2025–maaliskuu 2026

↓ Data

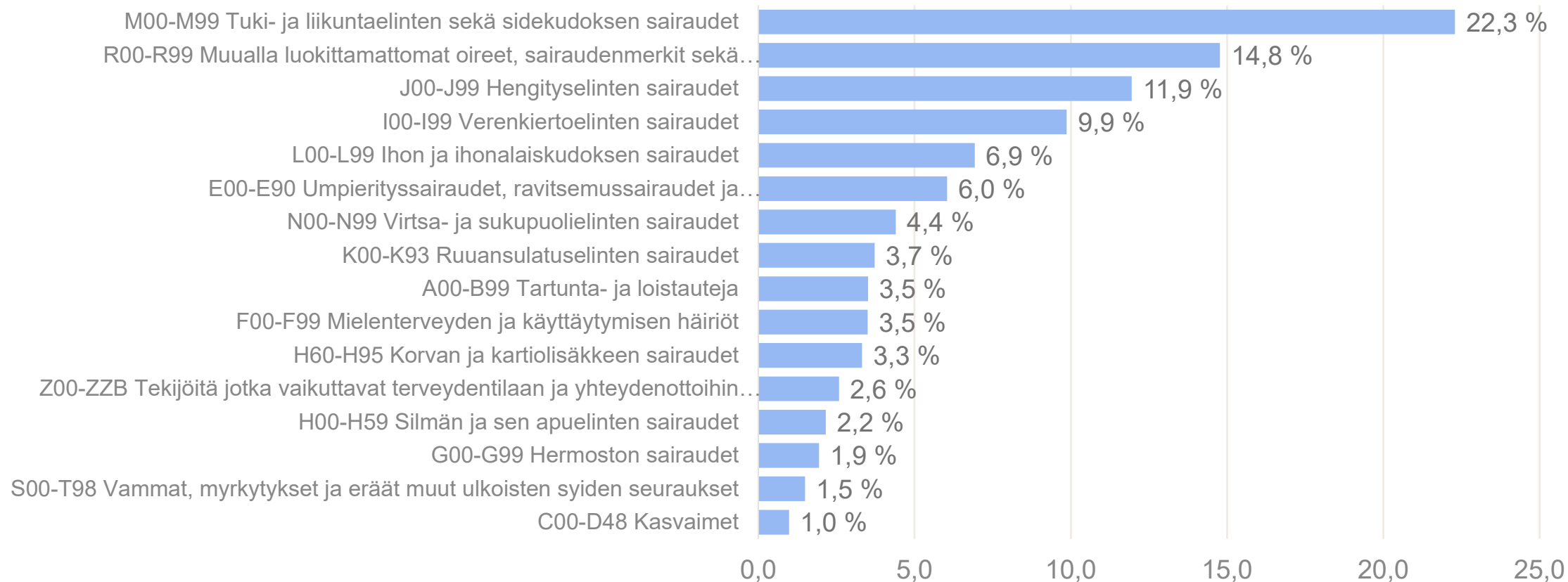
Valinnanvapauskokeilun lääkäripalvelujen tuottajat

Lukumäärä

- Valinnanvapauskokeilun lääkäripalvelujen tuottajien määrä on hieman kasvanut 9-12/2025
- Kokeilun aikana niitä on tuottanut yhteensä:
 - 1140 eri lääkäriä
 - 257 eri toimipistettä ja
 - 59 eri yritystä.
- Valtaosa valinnanvapauskokeilun lääkäripalveluista tuotetaan muun yksityisvastaanoton ohessa.
- Yksityislääkäreiden määrässä ei ole havaittu nousua valinnanvapauskokeilun alettua

Valinnanvapauskokeilun käyntisyys

Alle 1 % sairausryhmät on jätetty kuvasta pois.

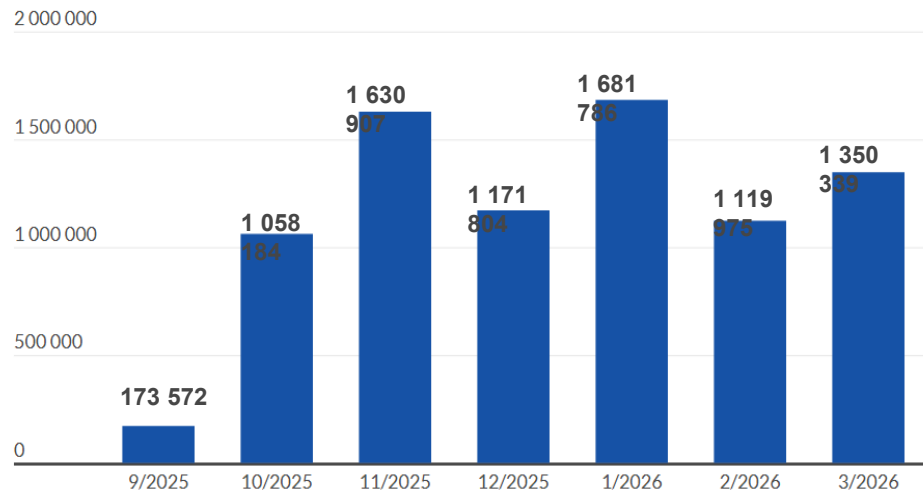
Tutkimuksia määrättiin joka neljännellä käynnillä

Miten usein lääkärikäynnillä määrättiin tutkimuksia?	osuus kokeilun käynneistä (%)
EKG, 12 kytkeä levossa	4,4 %
Keuhkojen röntgen (Thorax)	3,9 %
Laboratoriotutkimukset (Kliinisen kemian, hematologian ja mikrobiologian tutkimukset)	24,3 %
Näytteenottomaksu	23,0 %
Mikä tahansa valinnanvapauskokeilun tutkimuksista	26,7 %

- 73,3 %:ssa valinnanvapauskokeilun käynneistä ei määrätty lainkaan kokeiluun kuuluvia tutkimuksia.
- Huom, näytteenottomaksut peritään laboratoriotutkimusten yhteydessä, joten osuudet koskevat käytännössä samoja käyntejä

Valinnanvapauskokeilussa maksetut korvaukset

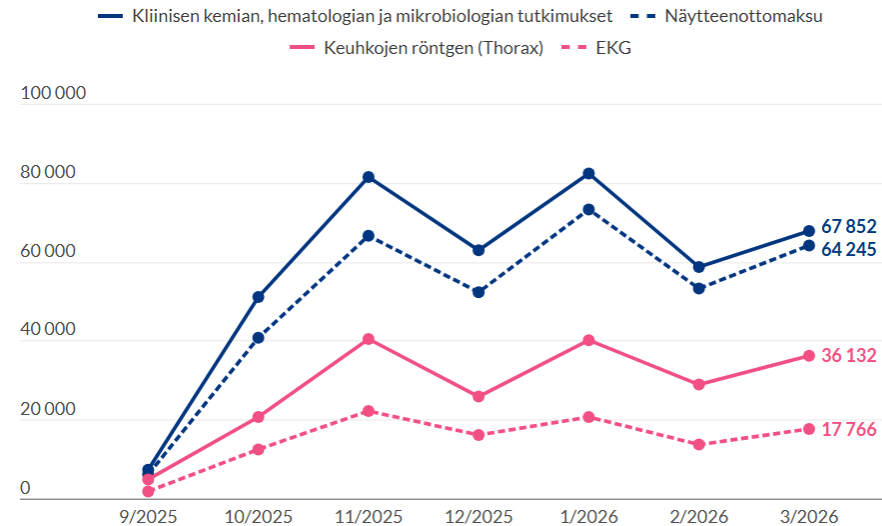
Valinnanvapauskokeilusta maksetut korvaukset, euroa

Data

Grafiikka: Kela

Valinnanvapauskokeilun maksetut korvaukset tutkimuksista, euroa

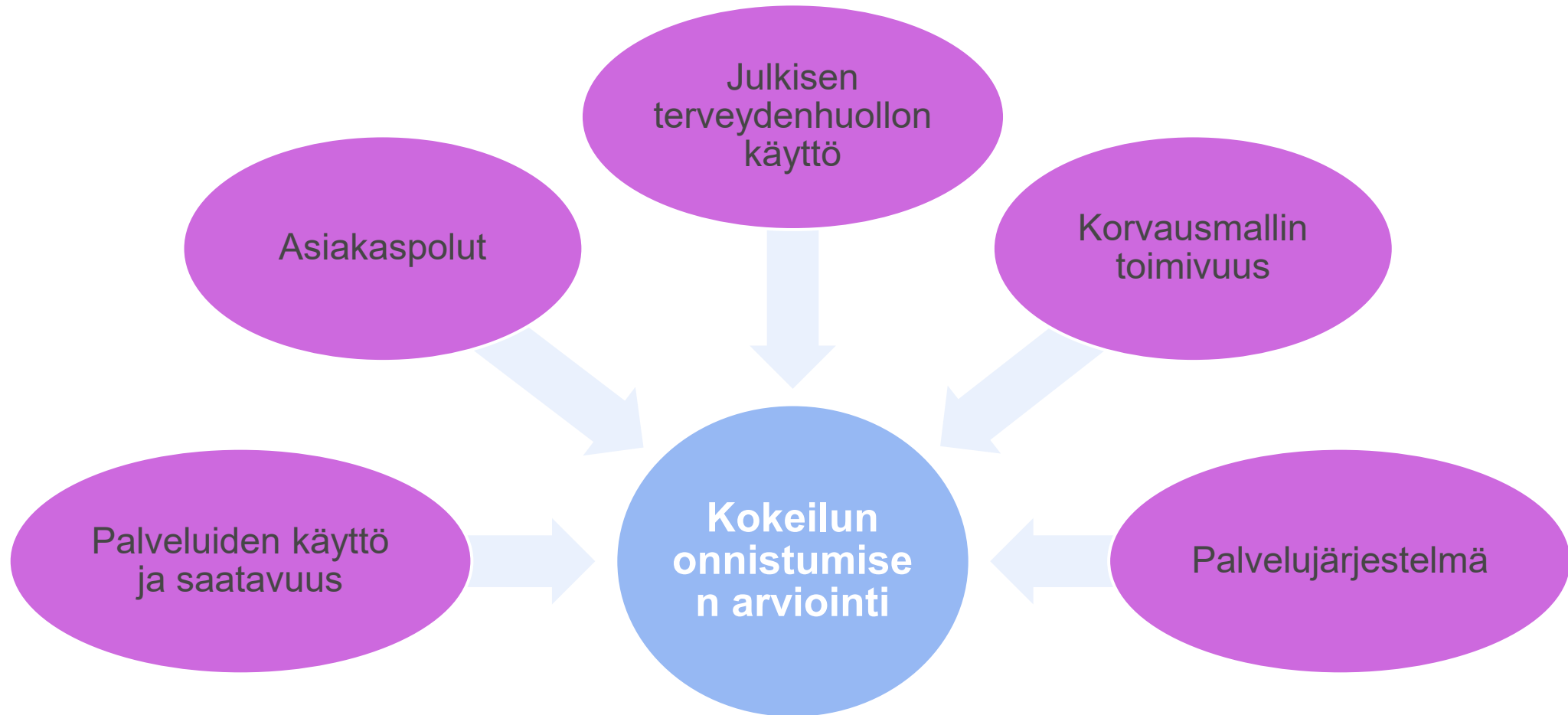

Data

Grafiikka: Kela

Korvauksia kokeilussa on maksettu maaliskuun 2026 loppuun mennessä yhteensä 8,2 miljoonaa euroa. **Tutkimusten osuus korvauksista on noin 13 %.**

Tutkimuksen painopisteet

Kela|Fpa[®]

Valinnanvapauskokeiluun liittyvien tutkimuksien laajentaminen Kelan päätöksillä

Lainsäädännön kehittämisjohtaja Auli Valli-Lintu

Kelan rooli kokeilun laajentamisessa

- Kelan toimivaltaan kuuluu mm.
 - päättää diagnostiikkapalveluiden laajuudesta (laboratorio- ja kuvantamispalvelut, EKG).
 - päättää lääkärikorvausten ja diagnostiikkapalveluiden enimmäishinnoista ja korvauksista lainsäädännön pohjalta.
- Tavoitteena laajentamisella on turvata perusterveydenhuoltoon kuuluva hoito mahdollisimman kattavasti
 - Laajennukset perustuvat asiakkailta, tuottajilta ja hyvinvointialueilta saatuun palautteeseen
- Tarkoituksena laajentaa diagnostiikka-palveluita 1.7.2026 lukien

Kelan ehdotus kokeiluun kuuluvien tutkimuksien laajentamisesta

- Laboratoriotutkimusten valikoimaan lisättäisiin 18 tutkimusta, jotka ovat käytössä perusterveydenhuollossa mm. seuraavien sairauksien selvittämisessä:
 1. anemian ja ravintoainepuutosten selvittelyyn liittyviä tutkimuksia
 2. aineenvaihduntasairauksien selvittelyyn liittyviä tutkimuksia
 3. suolistosairauksien selvittelyyn liittyviä tutkimuksia
 4. munuais- ja maksasairauksien selvittelyyn liittyviä tutkimuksia
 5. sydän- ja verisuonisairauksien selvittelyyn liittyviä tutkimuksia
 6. luusto- ja mineraaliaineenvaihdunnan sairauksien selvittelyyn liittyviä tutkimuksia
- Kuvantamisen tutkimusvalikoimaan lisättäisiin lonkan ja polven röntgenkuvaukset
 - 20 % valinnanvapauskäynneistä koskee tuki- ja liikuntaelinten ja sidekudossairauksia

Kelan laskelma diagnostiikkatutkimuksien laajentamisen kustannuksista

- Uusien lisättävien tutkimusten enimmäishinnan määrittelyssä on käytetty pohjana julkisen terveydenhuollon tuotantokustannuksia
- Laskelmien mukaan nykyisten korvattavien tutkimusten korvausmenot tulisivat olemaan noin 3 milj. € /vuosi
- Uusien tutkimusten lisääminen korvattavien toimenpiteiden luetteloon lisäisi kustannuksia
 - vuonna 2026 (8 kk) noin 540 000 €
 - vuonna 2027 noin 900 000 €.
 - jos kokeilua pidennetään, vuonna 2028 noin 900 000 €

Kiitos!